

A DICSŐÍTÉS SZOLGÁLATÁBAN VIRRASZTANI¹

A nagybőjti időszak egyik ősi imádsága reggel ezzel a kéréssel áll Isten elé:

*„Oszlasd el, Urunk, szívünkől a hűtlenség homályát,
add meg nekünk, hogy a dicséret szolgálatában virrasszunk.”*

Az itt használt „virrasztás” szó jól kifejezi, hogy a nap során végzett munka és pihenés még nem minden: egy másik dimenzió is létezik, amely megköveteli a maga helyét. Sokat dolgozni, majd hullafáradtan este ágyba dőlni nem elegendő, hogy a napunk igazi értékét megkapja. Csak akkor lesz azzá, aminek lennie kell, ha az egész nap során megőrzi Isten dicséretének értelmét.

E belső készséget ez az ősi imádság „szolgálat”-nak nevezi. Hogyan értsük itt ezt a kifejezést? A Szentírásban gyakran kultikus értelemben használatos: szolgák azok, akiket Isten arra választott, hogy szüntelen az Ő jelenlétében, az Ő „házában” legyenek (Zsolt 134,1), válaszoljanak elvárásaira és tükrözzék szerető akaratát.

E kifejezés tehát nemes értelmet takar, hisz egy belénk vetett bizalmat tükröz. Közösségben megénekelni Istent, vagy éppen bensőkben áldani nem olyan feladat, amit kívülről adtak ránk, és a „szolgálat” kifejezés egyáltalán nem azt sugallja, hogy Isten azt követeli magának, hogy őt csodáljuk és dicsőítsük. A valóság ennél sokkal szebbnek bizonyul: a dicséret már Istenben megvan, ezt már körülötte éneklük, és arra kaptunk meghívást, hogy ebbe kapcsolódjunk bele. Hivatásunk tehát abban áll, hogy Isten jelenlétében éljünk, amint Ő is jelen van a számunkra, és hogy ne adjuk fel a Benne való bizalmunkat, mint ahogy Ő is megbízik bennünk. A számunkra elkészített és fenntartott hely ne maradjon üresen.

Még ha maga Isten nem is szorul rá a mi dicsőítésünkre, a földön erre nagy szükség van. Földünk ott lélegzik igazán, ahol Istent magasztalják. Viszont kiszárad és terméketlenné válik, ahol a dicséret által a könnyek árja nem alakul „források helyévé” (Zsolt 84,7). Teremtményi hivatásának az felel meg, aki – a mindent fizetségnek tekintő gondolkozásmódot túlhaladva – elismerésével teljes ingyenességben adózik. A dicséret áldozata látszólag semmilyen eredményt nem hoz. Mégis, ezáltal valósul meg a föld szellőztetése, a lelkiélet számára nélkülözhetetlen friss levegő beengedése. Miként a föld porából sarjadó kisvirág, Isten dicsőítése azt bizonyítja, hogy a frissesség lehetséges, hogy a világon legszebb dolog a szabadon és ingyenesen adott ajándék.

Ezt a szolgálatot másokért végezzük, az egész emberiség nevében. Hangunkat egy olyan dicsérethez kölcsönözzük, amely nélkülünk nem tudja magát kifejezni. Ugyanakkor abban is reménykedünk, hogy magunkkal ragadunk másokat is. Ám „virrasztásunk” közben azt is megtapasztaljuk, hogy saját hitünket is állandó kísértések érik, és hogy ezáltal egész közel kerülünk a hitetlenekhez. Tudatában vagyunk, hogy bizonyos szempontból a hit alájuk rendel, hiszen minket

---

¹ 2003 nyarán három hetet töltöttem a taizéi szerzetesekkel, ahol Francois testvérrel való beszélgetéseim, „Le don d’une présence” című 2002-ben Les Presses de Taizé-nél kiadott írásának olvasgatása, valamint a napi háromszori közös, énekes imádság adta az ihletet az alábbi írásnak, amelyet most tisztelettel ajánlok egykori dogmatika-professzoromnak, Fila Bélának 70. születésnapja alkalmából.

olyan kockázatnak tesz ki, ami számukra ismeretlen marad. A dicsőítés tehát soha nem adja a „boldog birtokosok” viselkedését, soha többé nem fogja befedni mámorító szavakkal saját hitbéli nehézségeinket. Mint a zsoltórosok mindegyike, igenis szegényként dicsérik Istent. Csak e szegények tudják azt, hogy nem tesznek mást, mint amire az egész teremtett világ hívatott. Tehát a „szolgálat” jól kifejezésre juttatja, hogy ez mennyire alázatos valóság, egy ránk bízott feladat, amit semmi áron nem hagyhatunk el.

A „szeretetre hívatva” című levelében Roger testvér a dicsőítés lelkületéről azt írja, hogy „részünkről minden pillanatban megújított döntést feltételez”. A döntés nem megy magától, hanem tudatos cselekedet. A dicsőítésben virrasztás azt igényeli tőlünk, hogy döntést hozzunk az igazi éberségre, hogy bizonyos módon felülmúljuk önmagunkat. De lehet-e valami szebb a földön annál, mint a Láthatatlan jelenlétében időzni, és el nem gyengülve megénekelni Őt?

Amikor Szent Pál így ír: „Dicsőség legyen az egyházban és Krisztus Jézusban” (Ef 3,21), jól rávilágít arra, hogy az Egyház Krisztussal egybeforrt dicsőítő imája egy olyan minket megelőző valóság, amelybe életünk során bekapcsolódunk, s amely utánunk is folytatódik. A dicsőítés személyes lendülete az Egyház szüntelen dicsőítő imájából táplálkozik, ebben pihen meg; nem tudna kitartani, ha ez az őt megelőző valóság meg nem tartaná.

DICSŐÍTENI ANNYIT TESZ, MINT JOBBAN LÉLEGEZNI

Ha meg szeretnénk különböztetni a hálaadást és a dicsőítést, képzeljük el a következő jelenetet: Valaki érdem és elvárás nélkül, szabadon ajándékot hoz nekem. Ez meglepetést okoz nekem, zavarba jövök, csodálom az ajándékot, s igyekszem illő módon megköszönni az ajándékozónak. Eközben figyelmem egyre inkább feléje fordul, s kérdezem magamtól: ki az, aki nekem ilyen ajándékot ad? Így többé nem is az ajándék köt le, hanem felfedezem az ő arcát. És bámulatom az ajándékozóra irányul.

A dicsőítés túlmegy a hálaadáson; nem elégszik meg a kapott javakért hálát adni Istennek, amelyeket persze mint tőle kapott ajándékokat ismer el. Ha már képtelennek érzi magát arra, hogy minden ajándékát felsorolja, azt is tudja, hogy semmilyen felsorolás nem lenne elegendő. Tudatában van, hogy bár a dicsőítés a hálaadásra támaszkodik, soha nem veheti le tekintetét arról, akitől mindezt kapta. A dicsőítés azt keresi, aki minden ajándék Forrása. Ez oly mértékben rabul ejti a szívet, hogy az Ajándékozót szemléli, aki föltárja magát, és így beletekinthetünk, mi az a ki nem érdemelt és meglepő szeretet, amely közénk hozta, s mekkora e szeretet felfoghatatlan szépsége. E pillanatban a dicséret nem találja a szavakat. Nem tehet mást, mint fölkiált, és e szavakat ismétlgeti: „Ki olyan, mint Te?” vagy „Te vagy a ...”.

A zsoltórokban mindenütt megtaláljuk e rácsodálkozó kiáltást: Te hatalmas vagy és igaz, jó vagy és igazságos, megbocsátó, gyengéd és együttérző, vég nélkül türelmes és irgalomban gazdag, Te vagy a szeretet és eszerint cselekszel, minden ígéreted valóra válik, magasabb vagy az egeknél, és ezért közel vagy azokhoz, akik hozzád folyamodnak; Rólad igazán elmondható, hogy létezel, mert mindenek szívében jelen vagy, és Te mindig ugyanaz vagy. Semmilyen Isten-ábrázolás, amit ember készített, nem hasonlít Hozzád.

Sajátos stílusában, a misztérium különleges fölfogása szerint Assisi Szent Ferenc is dicsőítette Istent, ismételve mindazt, amit Istenről mondhatott:²

*Szent vagy, egyetlen Úristen, ki csodákat művelsz.
Erős vagy, nagy vagy, fölséges vagy, te vagy a mindenható király,
Szentséges Atya, ég és föld királya.
Hármas és egy Úr vagy, istenek Istene,
te vagy a jó, minden jó, a legfőbb jó,
az Úr, az élő és igaz Isten.
Te vagy a szerelem, a szeretet;
te vagy a bölcsesség, te vagy az alázat,
te vagy a türelem, te vagy a szépség,
te vagy a kedvesség, te vagy a biztonság,
te vagy a megnyugvás, te vagy az öröm,
te vagy reményünk és vigasságunk,
te vagy az igazságosság, te vagy a mértékletesség,
te vagy a minket egészen betöltő gazdagság.
Te vagy a szépség, te vagy a kedvesség,
te vagy védelmezőnk, őrállónk és oltalmazónk;
te vagy az erősség, te vagy az enyhülés.
Te vagy a reményünk, te vagy a hitünk,
te vagy a szeretetünk, te vagy minden édességünk,
te vagy a mi örök életünk:
Nagy és csodálatos Úr,
mindenható Isten, irgalmas Üdvözítő.*

Miként a zsoltárokból, e szavak is csak a kezdet kezdete, de mégis mindegyik képes Istenhez vezetni. A dicsőítés két szempontból is meghaladja a hálaadást. A dicsőítésben – ahogyan azt Szent Ferenc is megállapította – hálát adunk Istennek „erte magáért”. Vagy ahogy az eukarisztia során énekelt *Dicsőségben felhangzik, hálát adunk „nagy dicsőségéért”,* vagyis szentségének megnyilvánulásáért. A dicsőítés tehát ajtót nyit Isten misztériumára, a kimondhatatlanra. Amit Isten föltár magából, az szeretetének elkápráztató kisugárzása – ezt lehet dicsőségével, szépségével nevezni. Amikor tehát Istent dicsőítjük, nem más történik, mint hagyjuk magunkat az ő nagyszerűségétől elragadtatni.

De a dicsőítés más módon is túlhaladja a hálaadást: az Istent kereső lélek a tőle kapott ajándékaira lel, amelyek megköszönésével nem elégedhet meg. Soha többé nem akar megállni, hanem vég nélkül folytatni kívánja a hálálkodást, amiért ajándékai által megismertette önmagát; tanúsított szeretete iránt örökre adósnak érzi magát. Ahogy oly sok zsoltár végén olvassuk, megígéri, hogy többé nem hallgat, fogadalommal kötelezi magát, hogy Istennek énekel utolsó leheletéig. Mivel a kapott javakat oly nagyra tartja, a dicséret vált élete értelmévé. A vágy, hogy mindvégig Istennek énekeljen, oly nagy, hogy ez megsejteti azt az életet, amely a halált is túlhaladja: énekelni fog mindörökké.

A dicsőítés különös paradoxona: egyrészt minduntalan meg akar testesülni, s ily módon földies; testünk (ajkunk, hangunk, kezeink, lélegzetünk) s mindaz, amink van, részt vesz benne. Sőt,

---

² „Leo testvérnek adott cédula”, *Assisi Szent Ferenc művei*, Ferences források 1. kötet, Szeged 1993, 118. oldal.

még hangszereket is fölhasznál, és gesztusokhoz fordul; a nagy gyülekezet, sőt az egész nép részt vesz benne. Másrészt nem lehet megakadályozni, hogy a teremtett világ határain át ne hatoljon: emberi szavak elégtelennek tűnnek, a rászánt idő sosem elég, így szükségét érzi, hogy lendülete magával ragadja. Így nem korlátozódik az emberre, hanem kapcsolatot keres a szótlan teremtett világgal, és a láthatatlan angyalok seregével, hiszen túlcsoordulóan telített.

Szüksége van arra, hogy érzéki szavakat használjon, megalapozott igazságokra támaszkodjon, és tudatosan utaljon egy-egy megélt eseményre. Ellenkező esetben elveszik az érzések és érzelmek világában, és képtelen lesz egy életen át kitartani. Ezért a dicsőítés légkörének megteremtése nagyon fontos. A megfelelő légkört szüntelen keresni kell. Vannak zsoltárok, amelyek nem állnak másból, mint felszólítások a dicsőítésre, anélkül, hogy a motivációkat sorolná. E zsoltárok nem hibáznak: Isten előtt nem lehet mindent reflexióra alapozni. Előtte nem elegendő okkal adni magunkat. El kell hagyni magunkat, és a lehető legjobban megnyílni előtte; egész lényünket fel kell emelnünk hozzá.

Dicsőíteni annyit tesz, mint jobban lélegezni. Aki engedi, hogy magával ragadja a dicsőítés, az mélyebbről veszi a levegőt. Lénye – mind teste, mind lelke – kitágul. Megnyílik arra, ami őt meghaladja, betöltődik vele, és a csodálattól minden érzéke felhevül. Amit énekel, az átjárja. Görcsös bezárkózásából megszabadul, lassan kibontakozik és kifejlődik. Úgy áll meg Isten előtt, amint van, Istentől akart teremtményi mivoltában.

Nem véletlen, hogy Loyolai Szent Ignác a lelkigyakorlatos könyvének elején mint alapvető vezérelvről szól a dicsőítésről:

*„Az ember arra van teremtve, hogy
Istent, a mi Urunkat
dicsérje, tisztelje és szolgáljon neki...”³*

Valóban, amikor megállok Isten előtt, igyekszem utat készíteni az Úr befogadására. Ha megoldásra váró problémával szembesültem, vagy eseményekkel, amelyek aggodással töltenek el, és előttem ágaskodnak, ne foglalkozzam azzal, hogy emberileg lehetséges-e megoldani vagy sem, mert a nyugtalanság gyorsan beszűkítené odahallgatásomat.

Vitathatatlan, hogy a dicsőítés az elsődleges, amikor Isten jelenlétébe helyezzük magunkat. A dicsőítés során a lehető legtágabb formában befogadjuk, hogy Isten velünk akar lenni. A dicsőítés által nyílunk meg arra, hogy Isten ránk vonatkozó akaratával harmóniába kerüljünk.

Néha fölmerül a kérdés: Ha Isten azt ígéri, hogy sok jót tesz, miért kapunk csak oly keveset belőle? Jakab apostol szerint ez nem Órajta múlik, mert a nagylelkűség „nem ismer változást, s a változandóságnak árnyéka sem éri” (Jak 1,17). Ez bizonyosan belőlünk fakad, mivel terveink, gondolkodásunk, félelmeink lehatárolják a szüntelen befogadást. Hogy ajándékait szabadon adhassa, Istennek szüksége van, hogy akarata iránti készséget találjon; készséget, amely nem annyira erőlködés a mi részünkről, mint inkább egy benső ráhangolódásból fakad. Az így létrejövő összhang magába foglalja a hódolatot: „énekek nekem a te parancsolataid” (Zsolt 119,54). Ezt énekelve a lehető legjobban megnyílunk Isten emberekre vonatkozó szerető akaratának nagysága előtt. Így van ez akkor is, amikor szívünk csöndjében dicsőítjük Őt, hisz ebbe az akaratba kívánunk belesimulni, és immár

---

³ *Lelkigyakorlatos könyv* 23, Budapest 1986, 43. oldal.

ennek előízét élvezzük. Amikor Istent áldjuk, nem tekintünk önmagunkra; túllépünk lehangoló önmagunkon, és ez lehetővé teszi, hogy befogadjuk Istent, s megtapasztaljuk annak édességét, hogy Ő magához emelt bennünket.

Itt egy utolsó megjegyzés kívánczik: a dicsőítés helye a lelkiéletben. Gyakran mondják a lelkiéletről, hogy annak célja nem más, mint a lélek egyesülése Istennel. Ez teljesen igaz, de ez a bemutatás sok veszélyt is magában rejt. Ez ui. a lelki keresés individualista megközelítését részesíti előnyben. Olyan megközelítés ez, amely nem veszi figyelembe Isten tervét, és nem mutatja meg a mi helyünket ebben az üdvtervben. Ráadásul ha az Istennel való mind nagyobb egységre törekvés benső kényszerítő erővé válik, állandó hiányérzetet hagy maga után, mivel az ember soha nem érheti el a kívánt célt; a dicsőítés így zsákutcába futna. Dicsőíteni, vagyis jobban lélegezni inkább annyit tesz, mint befogadni annak valóját, Aki teljesen adja magát; befogadni, amennyire készek vagyunk az adott pillanatban. A dicsőítés nem törődik azzal, hogy a saját elképzelése szerint teljesül-e vágya; boldogságát abban leli, ha felülemelkedhet önmagán.

Ami a földi valóságokat illeti – ahol problémák éreztetik hatásukat –, azok nincsenek magukra hagyva, a saját törvényeikre bízva. A dicsőítés köti azokat össze Istennel, visszaadva ezáltal áttetszésüket, frissességüket és igazságukat. A dicsőítés a teremtő akarattal összefüggésben, vagyis eredetükben láttatja őket, és énekelve azt keresi, hogy miként vetíthetné ki rájuk ezt a jóságos akaratot. Ha ezt teszi, jól tudja, hogy nem képzelődik. A dicsőítés lendülete az események közepébe hajtja a legélesebb módon, a történelem színterére, aminek szíve-közepe Jézus halála és föltámadása. Mély lélegzetét attól a Lélektől nyeri, akit Húsvét estéjén a Föltámadott adott át (vö. Jn 20,22).

FOGOM MÉG ÁLDANI (ZSOLT 42,6)

Miközben a dicsőítés szépségéről írok, talán elcsüggedést váltottam ki. Senki nem tagadhatja, hogy a dicsőítés nehéz is lehet: hiányzanak a szavak, nem tudjuk megfelelően kifejezni, mit jelent nekünk Isten. Amúgy is gyanús minden, ami a minket meghaladót akarja szavakba önteni.

Amikor arra döbbenünk, hogy nekünk nem megy a dicsőítés, annak okát magunkban keressük. De hiszen ki az közülünk, aki az ingyenesség értelmét teljesen magáévá tette? Ki az, aki természetéből fakadóan kész úgy odaadni magát, hogy belefelejtkezik a Másikba?

Isten dicséretének fáradságos mivolta annak természetéből következik. A nehézségek miatti visszavonulás azt jelentené, hogy nem értettük meg a kihívást: a tehetetlenséget és az ellenállást legyőzve juthatunk csak egy igazibb, hitelesebb dicsőítésre.

Mindenesetre lehetséges, hogy nem látjuk tisztán a nehézség mibenlétét, és ez megerősíti bennünk a belső bizonytalanságot. A minket körülvevő kultúrának olyan összetevői vannak, melyek aláássák bennünk a dicsőítés lelkületét anélkül, hogy annak tudatára ébrednénk. Az alábbiakban három ilyen összetevőt sorolok fel, de nem azzal a szándékkal, hogy választ adjak rá, mint inkább hogy mindegyikre, mint komoly kihívásra tekintsünk.

Különösnek tűnik, de első helyen azt említem, hogy nem élünk többé keresztény milióban. A környező világ füle és tekintete visszafogja magát a dicsőítésben. Jól láthatjuk, hogy akik a hittől távol

vannak, vagy kételkedők, megbotránkoznak a kitartó dicsőítés láttán.⁴ Nem csak azért, mert kizártnak érzik magukat valamiből, hanem mert olyan, eddig számukra ismeretlen istenkép tárul eléjük, amivel nem tudnak mit kezdeni. És ha minket Isten dicséretében találnak, megütközve mondhatják magukban: Ezek talán többek, mint mi vagyunk? Magukat magasabb rendűnek tartják másoknál? Vajon érzéketlenné váltak a világ kérdéseire?

Ahogy Szűz Máriát okkal tartjuk az új Szövetség hívő embere mintaképének, úgy lássuk meg, hogy a mi egész keresztény dicsőítésünk az övének nyomdokában jár. A *Magnificat*-ot énekelve világosan mutatja, hol áll. *Alázatáról* szól benne (Lk 1,48), melyben nem annyira egy visszafogott, példamutató életmód erényére való utalást kell látnunk, mint inkább egy élethelyzetet, egy kellemetlen szituációt, aminek következtében személyét semmibe veszik. Lám, e minden asszonynál legáldottabb, így látja önmagát! A *kegyelemmel teljes* kifejezés számára olyan abszolút értelmet kap, hogy mélységes hálát érez Isten iránt. Számára minden kegyelem. Ami minket illet, amikor Isten elé állunk, készek vagyunk-e elismerni a lábunk alatt tatózó mélységet? Ez a szegény és törekény dicsőítésünk így fordul át csodálatba.

A dicsőítés lelkületét megbéklyózó másik szempont abból fakad, hogy a mai civilizáció túlzott fontosságot tulajdonít a szubjektivitásnak. Ezzel az irányulással nincs értelme szembe szállni: tényről van szó, amit tudomásul kell vennünk. De ha a hangsúly mindig a szubjektivitáson van, akkor lehetséges-e *Istent minden időben áldani* (Zsolt 34,2), szolgálat módjára objektív módon dicsőíteni? Hogyan nyissuk meg ajkunk és énekeljünk, amikor ezt semmi nem támasztja alá, amikor csak szürkeség van körülöttünk, vagy amikor semmi jótéteményt nem tudunk fölfedezni? Nemde képmutatás Isten nagyságát hangoztatni, amikor az érzékek teljesen másra készítetnének? Lehet-e egyáltalán dicsőítésről beszélni, amikor az nem spontán fakad?

Másrészt a szubjektivitásra helyezett hangsúly nemde annak veszélyével jár, hogy mindegyikünk elszigetelődik a másiktól, még akkor is, amikor a szolidaritás keresését hangoztatjuk? Pontosan ez az a pont, ahol a dicsőítés ma valós kihívással állít szembe: kész vagyok-e – végül is elég alázatos vagyok-e – elfogadni, hogy életem igazsága nem abban az értékben áll, amit én adok neki? Igazi értékem abból fakad, hogy Istent tükrözöm. Igen, a dicsőítés fakadjon *egész szívemből* (Zsolt 138,1). Sokkal őszintébb vagyok, ha Teremtőm rám vonatkozó igazságára figyelek, mintha szubjektivitásom reakcióit követem, amely szükségszerűen változó és lehatárolt. A szív még az érzéseknél és érzelmi reakcióknál is mélyebbre hatol. *Belőle törnek föl az élet forrásai* (Zsolt 4,23). Benne születnek meg az egész lényünkre vonatkozó mély döntések. Hogy Istent teljes szívemből dicsőítsem, tudnom kell e mélységnek erre a szintjére helyezkednem. Lisieux-i Szent Teréz, amikor élete végén lelkileg nagyon nehéz korszakot élt át, hitéből semmit nem érezve, mint egy fal előtt így szólt: „Énekelek, amit hinni akarok”. Életének összefüggésében világos, hogy nem a hangokat erőltette; egyszerűen kifejezte hűségét az iránt, Aki igazabb, mint ő maga.

---

⁴ Börtönből írt leveleiben Dietrich Bonhoeffer említi ezt a problémát. Bizonyos hitigazságok kimondása hitetlenek előtt még inkább eltávolítja őket a hittől, sőt még támadásra is ingerli őket. Ennek kapcsán példaként említi a megváltás és a Szentháromság misztériumát, mint olyan hitigazságokat, melyek a hívők számára életadó, de hit nélkül nem lehet mit kezdeni velük. Mitévők legyünk hát? Az ősegyház példája szerint Bonhoeffer „titokfegyelmet” javasol: mondani és énekelni e hitigazságokat csak a keresztény körökben szabad.

Végül nevezzük meg a harmadik, a dicsőítés lelkére legsúlyosabban nehezedő akadályt! Hasonlóan ahhoz, ahogy mi nem merjük elfoglalni az Isten által nekünk fenntartott helyet (elismerve ránk vonatkozó igazságát), nagyon nehezen találjuk meg Isten helyét a mi személyes életünkben és a világ életében. Szokás beszélni Isten eltűnéséről, megfogyatkozásáról, sőt „Isten haláláról”. Már a zsolttáros is hallotta a kérdést „Hol a te Istened?” (42,4); mennyivel inkább fölmerül ez manapság?! Hogyan van jelen Isten a mi létünkben, történelmünkben, a teremtett világban? Mi az, ami Istennek köszönhető, közbelépésének tulajdonítható? Vagy mi az, ami egyszerűen a körülmények egybeesésének következményeként a véletlen gyümölcsének bizonyul? Hol keressük Istent? Minden dolog fölé kell helyeznünk, vagy az emberi lelkiismeret mélyét kutatva fedezhetjük fel? És főleg, ha minden, ami létezik, és ami megtörtént, annak kezdeténél ott van Isten, honnan van az a sok szenvedés, amely oly elviselhetetlenül felgyülemlett? Hiányzott akkor? Vagy nem több, mint személytelen erő, amely szívtelen az emberiség láttán?

Ezek a kérdések szorongatják a dicsőítés lelkét. E kérdések olyan aggodalomba vezetnek, aminek hatására semmilyen hang nem hagyja el torkunkat, semmilyen ének, semmilyen örömteli ujjongás. Ezek közömbösségbe visznek, az egész világmindenség számunkra kifakul, magasság és mélység nélkülivé válik a szemünkben. Íme, itt állunk a legjelentősebb kihívás előtt: nem szabad visszavonulni a dicsőítés nehézségeit tapasztalva, nem szabad lemondani arról, hogy túllépjünk az ebből fakadó akadályokon; mindenekelőtt vissza kell utasítani, hogy ezen óriási kérdészön felszínén maradjunk. Dicsőítésünket azért is folytatjuk, hogy képesek legyünk továbblépni Isten mélyebb megismerésének útján, a korábbiaknál sokkal személyesebb és bensőbb módon, a Jézus által föltártakkal mindinkább következetesen.

Eckhart mester is hasonlókat tapasztalva így írt: „el kell veszteni Istent Istenért”. Túlhaladni a helytelen fogalmakat – amelyekben a kinyilatkoztatáshoz túlságosan sok idegen elem keveredett, amelyek többnyire kivetítések és eltorzulások –, hogy fölfedezhessük a mind igazabb istenismeret boldogságát. A Miatyánk első kérése itt meglepő értelmet nyer: Istent arra kérjük, hogy szentelje meg nevét, tárja föl benső valóságát mibennünk, hogy megismertessen igazi kilétével. Őmiatta minden helytelen ismerettől megszabadulunk, hogy semmi ne akadályozzon dicsőítésében.

Hitünk szerint Isten kiléte világosan kinyilvánult Jézus személyében, szavaiban és tetteiben, de kiváltképp föltáruult abban az órában, amikor Atyja szeretetével teljes egyetértésben odaadja életét (vö. Jn 12,28). Íme, ettől kezdve minden megpróbáltatás közepette is lehetővé válik a dicsőítés, hiszen nem azt várja, hogy minden rossz eltűnjön földi életünkből, hanem hogy a húsvét misztériumában elhalt és új életre támadt kicsiny mag bontakozzék bennünk.

JÉZUS ISTENDICSŐÍTÉSE

Földi életének utolsó napjaiban Jézust kétszer is magával ragadta a dicsőítés lelke: főpapi imája közben (vö. Jn 17), és az eukarisztia alapítása során (vö. Lk 22,14-20). E szavakkal zárult be küldetésének első szakasza. Szavai hálát tükröznek, amiért Isten mindent átadott neki.

Máté (11,25) és Lukács (10,21) ezt imádság formájában így fogalmazzák meg:

Áldalak téged, Atyám, menny és föld ura,

*mert elrejtetted ezeket a bölcsék és okosak előtt,
és kinyilatkoztattad a kicsinyeknek.
Igen, Atyám, így tetszett neked.*

Lukács még Jézus benső lelkiállapotát is megjegyzi, mondván: „Abban az órában felujjongott a Szentlélekben”.

Jézus megkeresztelkedésekor, amikor az Atya hallatta hangját, és a Lélek szállt rá, érzékelhetővé vált a háromságos, szent Közösség: a Fiú arra az útra lépett, ami tökéletesen megfelelt az Atya szeretetteljes örök tervének. Most Jézus azért dicsőíti Atyját, ami bizonyos szempontból bukásnak látszik: az értelmesekek és a szakértők, az okosak és a bölcsék félreértették és visszautasították üzenetét. Isten uralmának örömhírét csak azok tudják befogadni, akik magukat nem tartják sokra, s akiket mások is oktalannak bélyegezve lenéznek. Pontosán ez a fölismerés döbbsenti rá Jézust, hogy Atyjával való kapcsolata mindezek ellenére nem csorbult, hanem megmaradt olyannak, mint öröktől fogva. Küldetését föl vállalva, emberi mivoltában is úgy érzi magát az Atya szemében, mint mindig, és az Atya is jelen van az ő számára, mint mindig. Ezek a motívumok váltják ki belőle a dicsőítést.

Ha valaki a Fiú küldetésének óriási kockázatára gondol, azt képzelné, hogy Isten azt a stratégiát alkalmazza, ami a legalkalmasabb, hogy általa győzelmesen elterjedjen Országának üzenete, és az elismerést vívjon ki az emberek körében. Ehhez pedig a legokosabb és leginkább rátermettek kiválasztása szükséges, akik a leggyorsabban győzelemre viszik az ügyet.

Most azonban Jézus rádöbben, hogy Isten mindent másként alakít. Atyja és közte semmi nem változott, Isten misztériuma megmarad teljesen ingyenesnek. Gyermek, néhány asszony, és egyszerű férfiak, akik egész életükre tanítványok maradnak, ők azok, akik megnyílnak az üzenet számára, s akik képessé válnak átadni, amit megértettek. Jézus erre csodálkozik rá: Isten szeretetteljes terve nem csorbult, és sértetlen az igaz Isten reá bízott kinyilatkoztatása.

Jézus – az Atyával való közösségből fakadóan (vö. Jn 1,18) – mindig is tudta, hogy miben áll Isten bölcsessége: e bölcsesség, amely a teremtésben megmutatkozott, s amely Isten színe előtt gyermekként játszadozott (vö. Péld 8,30). Ez az isteni bölcsesség most minden hamisítás és engedmény nélkül tárul fel a világ számára. Küldetésének e pillanatában Jézus felujjong, mert megtapasztalta Isten ingyenes szeretetét. Nagysága és hatalma ellenére Isten senkin nem vesz erőszakot; a tekintély eszközeiről lemondva fegyvertelenül szolgáltatja ki magát az embernek. Ha valaki visszautasítja, válasza nem a bosszú. Minden Istenről való emberi ismeretünket felülmúlja, amit Jézus egyszerű szavai és tettei sugároznak, s amit egy gyermek is megérthet.

A szeretet ingyenességének csúcspontján Jézus keresztje áll. Ott mutatkozik meg Isten Fia a maga teljes kiszolgáltatottságában. Nem ítél és nem kényszerít senkit. Nem keresi, miként győzhetne meg racionális érvekkel életútjának igazságáról. Elhallgat, mert visszavonhatatlan önátadásával kívánja megmutatni irántunk való szeretetét. Olyannyira nem ragaszkodik életéhez, hogy engedi, hogy az élet végső határain is kívül vessék. Senki nem mehetett ennél tovább. Ha Jézus Isten-dicsőítésének háttérében a keresztre tekintünk, meglegljük annak kulcsát, hogy miként dicsőíthetnénk Istent. Mi lehetne emberi válaszuk arra a szeretetre, amely megdöbbsent ingyenességével, kiszolgáltatva magát a végsőkig? Nemde Isten végsőkig menő szeretete a benső rugója minden Isten-dicsőítésnek?